

Смоляр М. В., бакалавр, Радіонова Н. Й., проф.

Київський національний університет технологій та дизайну

ОБЛІК ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ НОВІТНІХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Анотація. Розглянуто основи організації обліку основних засобів з використанням новітніх інформаційних технологій. Дано оцінку використанню новітніх технологій для обліку основних засобів. Зазначено завдання, які мають вирішити використання інформаційних систем для обліку основних засобів. Розкрито принципи вибору програмного продукту для обліку основних засобів підприємства. Розглянуто базові принципи безпеки при застосуванні автоматизованого ведення обліку основних засобів. Згруповано основні види ризиків автоматизованого обліку основних засобів підприємства та запропоновано шляхи їх зменшення.

Ключові слова: основні засоби; організація обліку основних засобів; ризики обліку; інформаційні системи.

Smoliar M. V., Radionova N. Y.

Kyiv National University of Technologies and Design

ACCOUNTING OF FIXED ASSETS USING THE LATEST INFORMATION TECHNOLOGIES

Abstract. The basics of the organization of accounting of fixed assets with the use of the latest information technologies are considered. The use of the latest technologies for accounting for fixed assets is evaluated. The tasks to be solved by the use of information systems for accounting of fixed assets are indicated. The principles of choosing a software product for accounting of fixed assets of the enterprise are disclosed. The basic principles of safety in the application of automated accounting of fixed assets are considered. The main types of risks of the automated accounting of the company's fixed assets are grouped and ways of reducing them are proposed.

Keywords: fixed assets; organization of accounting for fixed assets; accounting risks; information systems.

Вступ. Використання сучасних інформаційних технологій в бухгалтерському обліку надає можливість отримання своєчасної та достовірної інформації про господарську діяльність підприємства з метою прийняття ефективних управлінських рішень та забезпечення його стійкого розвитку.

Важливою умовою функціонування суб'єкта господарювання є наявність основних засобів, адже вони утворюють виробничо-технічну базу і визначають виробничу потужність підприємства.

Питання бухгалтерського обліку основних засобів за допомогою сучасних інформаційних систем висвітлені у працях таких вчених, як: А.М. Береза, Ф.Ф. Бутинець, О.М. Бурова, В.В. Волошина, М.П. Войнаренко, Е.П. Завгородній, С.В. Іваненкова, О.В. Клименко, Т.А. Писаревська, Л.О. Терещенко, О.В. Шипунова та інші. Однак, постійне безперервне вдосконалення програмного забезпечення та технічних засобів в сучасних умовах залишає проведені дослідження актуальними.

Постановка завдання. Метою є дослідження переваг та загроз для обліку основних засобів шляхом застосування інформаційних технологій.

Результати дослідження. Сьогодні функціонування економіки характеризується зростанням впливу інформаційних технологій на процес управління, що призводить до повної автоматизації всіх процесів обліку. Новітні інформаційні технології значно

покращують ефективність обліку основних засобів для роботи бухгалтера або управлінця.

Основні засоби займають важливе місце в діяльності підприємства. Від правильного ведення їх обліку і використання їх в діяльності залежить фінансовий результат підприємства[3].

Основною важливою ознакою новітніх програм в обліку є те що, за допомогою їх можна формувати велику кількість розрахунків, звітів, первинних документів та проводити економічний та фінансовий аналіз діяльності підприємства [2, с. 262]. Також вони дають можливість збільшити швидкість обробки облікової інформації та заповнення документів, систематизація облікових показників і відкривають можливості розрахунку прогнозних показників для управлінського персоналу для прийняття ефективних і правильних рішень.

Під час використання інформаційних систем для обліку основних засобів можна вирішити такі задачі [1, с. 4; 6]:

- документування операцій з руху основних засобів;
- автоматичне проведення операцій щодо отримання, купівлі, оприбуткування, ліквідації, реалізації, списання основних засобів за рахунками бухгалтерського обліку;
- розрахунок первісної вартості основних засобів (з урахуванням витрат на транспортування, модернізацію, ремонт);
- нарахування зносу (амортизації) основних засобів, згідно умов облікової політики;
- автоматизоване формування реєстрів аналітичного і синтетичного обліку основних засобів;
- автоматичне відображення даних щодо основних засобів на рахунках бухгалтерського обліку.

При виборі програмного продукту для зручного обліку основних засобів, підприємства мають враховувати наступні принципи:

- системність ведення обліку;
- інформаційний зворотний зв'язок;
- можливість налаштування інформаційної системи під облікову політику даного підприємства;
- сумісність з іншим програмним забезпеченням, що використовується на підприємстві;
- стандартизація і уніфікація документів;
- автоматизація інформаційних потоків і документообігу;
- ефективність.

Вітчизняний ринок програмних продуктів пропонує сьогодні десятки програмних продуктів для комп'ютеризації бухгалтерського обліку. Слід зазначити, що комп'ютерні програми суттєво спрощують ведення бухгалтерського обліку і складання звітності. Разом із тим деякі програми є дуже дорогими і складними в користуванні, потребують додаткових витрат на сервісне обслуговування висококваліфікованими програмістами [5, с. 545].

Однією з найактуальніших проблем при застосуванні сучасних інформаційних систем для обліку основних засобів є захист даних.

Серед базових принципів безпеки при застосуванні автоматизованого ведення обліку основних засобів слід виділити:

1. засоби фізичного захисту;
2. програмні засоби (антивірусні програми, системи розмежування повноважень, програмні засоби контролю доступу);

3. адміністративні заходи захисту [7, с. 34].

Заходи, за зазначеними напрямками повинні забезпечити:

- цілісність даних (захист від збоїв, які ведуть до втрати інформації або її знищення);

- конфіденційність інформації;

- можливість одночасного доступ до інформаційної бази всім авторизованим користувачам;

- можливість встановлення прав доступу до користування й внесення змін у інформаційну базу для користувачів.

Порушення роботи системи можна класифікувати так:

- збоїв роботі обладнання (комп'ютерів, кабельної системи, серверів, тощо);

- втрата інформаційної бази даних (через інфікування комп'ютерними вірусами, неправильного зберігання архівних даних, порушення прав доступу до даних);

- некоректна робота користувачів і персоналу.

Певні проблеми в обліку основних засобів відбуваються через недостатній рівень налагодження програмного продукту під особливості обліку конкретного підприємства. Практика показує, що частіше бувають помилки в обліку основних засобів при автоматизованому обліку їх амортизації, переоцінці, модернізації, ліквідації, класифікації або ж створення зведених реєстрів стосовно збору даних з первинних документів. Основною причиною даних проблем в обліку є складність відслідковувати зміни, що відбуваються у законодавстві, а через відсутність функції синхронізації програми з даними змінами бухгалтер має постійно докладати до неї ручне коригування. В деяких випадках, щоб внести зміни потрібно вносити значні зміни до облікової політики підприємства. Крім того, ніхто не відміняв людський фактор, коли можливі помилки є наслідком несвоєчасного або некоректного введення даних про основні засоби у програму.

Отже, під час застосування інформаційних систем для ведення обліку основних засобів, потрібно враховувати ризики, зазначені в табл. 1.

Таблиця 1

Основні види ризиків автоматизованого обліку основних засобів підприємства

№	Можливі помилки	Пояснення
1	2	3
1	помилки під час уведення даних	неперевірене походження даних, неправильна форма запису даних під час підготовки бухгалтерської проводки; зроблені помилки під час перенесення даних на машинні носії або перезапису даних;
2	хибний код	найменування виробів, клієнтів, постачальників тощо в системі відображаються у вигляді кодів, тому введення помилкового коду стає причиною помилок в обробленні даних;
3	невизначені дані	наявність помилкових реквізитів у документах по надходженню основних засобів; неможливість ідентифікації інформації, яку вводять в програму;
4	недозволені операції	виконані облікові операції з основними засобами (випадково або навмисно) не відповідають вимогам керівництва;
5	порушення контрольного ліміту	перевищення повноважень окремих виконавців підприємства;
6	порушення (втрата) записів	втрата інформації про основні засоби до введення в інформаційну систему, під час оброблення або після їх виклику з системи для коригування;

Закінчення табл. 1

1	2	3
7	зроблені помилки під час виведення даних	інформація запізнилася та втратила свою цінність, користувач не зрозумів представлених даних, звіт надійшов не за призначенням;
8	зроблені помилки під час оброблення даних	обробляються хибні вхідні дані;
9	розбіжність підсумків	невідповідність окремої інформації контрольним сумам через помилки в програмуванні, брак стандартних інструментів для перевірки збалансованості даних, неповні або неточні дані, що вводяться до системи, проміжок у часі між ручним та автоматизованим обробленням даних;
10	недоречні способи контролю	спосіб контролю не дає можливості відтворити процес оброблення даних;
11	ланцюгом помилок	невиявлена помилка на одній ділянці обліку дає хибні результати на іншій ділянці, яка використовує неякісні дані;
12	неповні облікові записи	інформація, яка вводиться до програми, містить неповні облікові записи про основні засоби;
13	повторення помилок	під час постійного оброблення даних помилки можуть повторюватися через неякісне розроблення програми
14	розподілом на періоди	інформацію про надходження (введення в експлуатацію) основних засобів віднесено не до того облікового періоду
5	невідповідністю нормативним актам	порядок нарахування амортизації не відповідає вимогам облікової політики

Джерело: побудовано автором на підставі [4, с. 64].

Для зменшення зазначених ризиків при автоматизації оброблення даних стосовно обліку основних засобів, потрібно:

- офіційно оформити внутрішніми розпорядчими документами відповідальність працівників за використовувані ресурси (фізичні засоби, інформаційні масиви, лінії зв'язку, документацію тощо);
- забезпечувати постійну перевірку якості заходів захисту даних;
- контролювати своєчасне знищення непотрібної інформації;
- систематично робити резервні копії бази даних;
- забезпечити доступ користувачів шляхом ідентифікації та паролів доступу до даних;
- зробити кожному працівнику доступ та можливість внесення змін до інформації відповідно з посадовими обов'язками;
- фізично обмежити можливість доступу до бази даних не вповноважених осіб.

Висновки. Отже, сучасні програми для бухгалтерського обліку відіграють важливу роль для обліку основних засобів, сприяючи повному й своєчасному представленню інформації відповідальним особам та іншим користувачам щодо руху, наявності та стану основних засобів. Програмні продукти забезпечують ефективне та точне нарахування амортизації основних засобів, прискорюють відображення господарських операцій, пов'язаних з рухом та ремонтом основних засобів.

До основних переваг, що отримує підприємство від упровадження новітніх інформаційних систем для обліку основних засобів можна виділити такі:

- зростання ефективності використання основних засобів і покращення їх технічного стану через своєчасний контроль за зносом;
- зменшення витрат часу на відображення господарських операцій з основними засобами в обліку;
- автоматизоване формування реєстрів аналітичного й синтетичного обліку основних засобів, звітності.

Разом з тим, впровадження програмного забезпечення для обліку основних засобів має ряд загроз. Тому підприємству слід застосовувати низку заходів для зменшення зазначених ризиків.

Наприкінці можна відзначити, що інформаційне програмне забезпечення стає невід'ємною складовою системи бухгалтерського обліку. Ідеально підібране та правильно налагоджене програмне забезпечення бухгалтерського обліку забезпечує максимальну ефективність управління використанням основних засобів підприємства.

Список використаної літератури

1. Аверкина М. Ф., Руднік О. О. Ключові аспекти автоматизації обліку основних засобів. *Ефективна економіка*. 2018. № 6. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6383>.
2. Бенько М. М. Зміст інновацій в обліку, аналізі і контролі як адаптивної реакції на зміни економічних процесів. Київ, 2019. 14 с
3. Гужва В. М. Інформаційні системи і технології на підприємствах: навчальний посібник. К.: КНЕУ, 2017. 400 с.
4. Окончук А. Р., Радіонова Н. Й. Управлінський аспект обліку основних засобів виробничого підприємства. *Домінанти соціально-економічного розвитку України в умовах інноваційного типу прогресу: збірник тез доповідей II Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених* (м. Київ, 25 березня 2021 р.). Київ: КНУТД, 2021. С. 261–263.
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби». Затв. наказом Міністерства фінансів України від 27 квітня 2000 року № 92.
6. Сусіденко В. Т. Інформаційні системи і технології в обліку: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2016. 224 с.
7. Шаровська Т. С., Мальченко Г. В. Сучасна проблематика обліку основних засобів. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. Вип. 3 (20). С. 543–549.
8. BOOKKEEPER. URL: <https://bookkeeper.kiev.ua/>
9. Radionova N., Skrypnyk M., Matiukha M., Sayun A., Bunda O. The systematization of methodological toolsof the cost management system of the enterprise. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики*. 2022. Т. 2. № 43. С. 33–38.